

մէջ, օրինակ իմն Յովհ. ԺԹ. 20 « դադմատե-
րէն » (հմմտ. Ղուկ. ԻԳ. 38), կարելի է հե-
տեւանք հանել թէ սա աւելի ուշ թարգմանուած
ըլլայ, Յուստինանոսի ԶԻԴ դարուն լատին Գաղ-
մատեան Արեւելեան կայսրութեան կցելուն. բա-
ցատրութիւնս կրնայ վերաքննողի մ'ընծայուիլ:
Իրօք ալ վրացերէնի մէջ չի գտնուիր, մինչ Ա-
զաթանգեղոսի մէջ անցքին մէջ կայ, և ուր
Մէյյէ կը նկատէ վերջէն եղած յաւելուած մը
յոյն թարգմանութեան մէջ:

Հեղինակը կը վերջացնէ իր գիրքն ըսելով.

Հ. Բ. ԶՐԱՔԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ՓՐՈՓ. ՇԱՐԼ ՏԵՏԵԱՆ

Ս. ՂԱԶԱՐՈՒ ՄԷՋ

Բախտն ունեցանք տարուոյս Յունուար 24-ին
Ս. Ղազարու մէջ ողջունելու՝ Սորպոնի ակա-
նաւոր ուսուցչապետներէն՝ Փրոֆ. Շարլ Տե-
տեանը, որ ներկայիս յիշեալ համալսարանին
մէջ հասկնաւտակաւ գրականութեան ամպիրոնի
դասախօսն է: Ան իտալիա կու գար՝ Ֆիրենցէ,
Փիզա և այլ քաղաքներու մէջ գրականութեան
նկատմամբ շահեկան բանախօսութիւններ կա-
տարելու, ֆրանսական ներկայացուցիչի պաշ-
տօնական հանգամանքով. արդէն հանդիպած
էր Զուիցերիա, ուր նոյնպէս մէկ քանի ճառա-
խօսութիւններ կատարեր էր:

Իտալիա գալուն՝ նուիրական պարտականու-
թիւն մը նկատեր էր նաեւ այցելել Ս. Ղազարը,
ընդառաջ երթալով Փարիզի մեր Միլիթարեան
Հայրերու ազնիւ առաջարկին:

Փրոֆ. Շ. Տէտեան, բնիկ Իզմիրցի է և
հպարտ կը զգայ ինքզինք իր հայկական ծա-
գումով: Ան արդարեւ հայութեան պարծանքնե-
րէն մէկն է Ֆրանսայի մէջ:

Համակրելի, ազնուական և ընտանի բնաւո-
րութեամբ՝ քիչ ժամանակուան մէջ ծանօթացաւ
Վանքի բոլոր Հայրերուն հետ: Հայրենասիրա-
կան ջերմ զգացումներով համբուրեց այն ձե-
ռագիր արծաթապատ աւետարանը (Աւետարան
ՃԱ. Թիւ 1706), ուր իր գերզատանին նա-
խահայրերը յիշատակարան մը արձանագրած են
շուրջ երեք դար առաջ:

« Առ այժմ թող բաւէ մեր փորձը հաստատելու
թէ Աւետարաններու ներկայ թարգմանութիւնը
պէտք է որ այլ եւս համարուի տեսակ մը
« ոչինչ » ծնունդ՝ հանճարեղ թարգմանչի մը,
այլ արդիւնք երկար և տքնաշան աշխատանքի,
որուն մեկնակէտը եղած պիտի ըլլայ Տատիա-
նոսի համաբարբառին թարգմանութիւնը. իսկ
հասնելիք կէտն էր իր ամբողջութեան մէջ այն-
քան ճշգրիտ և միանգամայն այնքան վսեմ թարգ-
մանութիւն մը, զոր կրցան անուանել « թարգ-
մանութիւններու թագուհին »:

Փրոֆ. Տէտեան հիացումով դիտեց վանքի
գրադարանը, ձեռագրատունը, հայկական նկար-
ները, հնախօսական հաւաքածոները, տպարանը:

Կէսօրէն վերջ, վանքի ընթերցասրահին մէջ,
(ուր տեղի կ'ունենան գիտական հաւաքոյթները)
Գերպ. Աբբահօր և բոլոր ՎՎ. Հայրերու, ինչ-
պէս նաեւ բարձրագոյն դասու աշակերտներու
ներկայութեան, Փրոֆ. Տէտեան խօսք առնե-
լով՝ նախ շնորհակալութեան և համակրանքի
ջերմ զգացումներով գրուած Մեծն Միլիթարի
և անոր յաջորդներու գործունէութիւնը, որուն
արդէն մօտէն ծանօթ էր. ներկայ այցելու-
թեամբ խորապէս տպաւորուած՝ հաճոյքով նկա-
տեց Ս. Ղազարը իբրեւ որբան հայ մշակոյթի:

Ինք, իբրեւ ներկայացուցիչ Ֆրանս. պետու-
թեան, յիշեց նաեւ այն հոգեկան աղբսը որ
հայ և ֆրանս ժողովուրդներուն մէջ գոյացած
է խաչակիրներու օրերէն: Այդ աղբսը, ըսաւ
ան, այսօր ալ աւելի սերտ է, և գրաւականն է
ապագայ բարօրութեան:

Հուսկ ծայր տուաւ ընտանեկան խօսակցու-
թիւն մը, ուր զանազան հարցումներ ուղղուե-
ցան Յարգ. Փրոֆէսօրին, նկատմամբ Ֆրան-
սայի ներկայ գրական վիճակին և հոսանքնե-
րուն, Ֆրանսայի մէջ ծաղկող ու ծանօթ հայ
գրագէտներուն և գիտնականներուն՝ որոնք Ֆրան-
սերէն կը գրեն ու ֆրանսական բարձր շրջա-
նակներուն մէջ համբաւ ունին: Ատոնցմէ մին
է նաեւ Փրոֆ. Շարլի հարազատ եղբայրը՝ Քրիս-
տիան Տետեան, ծանօթ իր բազմաթիւ վէպե-
րով ու քերթողական արտադրութիւններով:

Համակրանքի ջերմ զգացումներով ու փոխա-
դարձ յաջողութեան անկեղծ մաղթանքներով

բաժնուեցանք մեր սիրելի հիւրէն, որուն հետ
թանկագին ժամեր անցուցինք:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՔԱՂԿԵՐՈՒՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ 1500-ԱՄԵԱԿԸ ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Վենետիկի Պատրիարքութիւնը մեծ հանգէ-
սով Յունուար 20-27 շրջանին, ութօրեայ տօ-
նախմբութեամբ փառաւորեց Քաղկեդոնի Ս.
Ժողովին 1500-ամեայ յոբելեանը, որուն իր
սիրայօժար մասնակցութիւնը բերաւ Միլիթա-
րեան Միաբանութիւնը, ներկայացնելով հայ
ծէտն ու եկեղեցին:

Սրբազան արարողութիւններու և քարոզ-բա-
նախօսութիւններու վայր ընտրուած էր Ս. Զա-
քարիա եկեղեցին, ուր կը հանգչին մարմինները
Յովհ. Մկրտչի Հօր և Աղեքսանդրի Ս. Աթա-
նաս հայրապետին:

Եօրեայ աղօթքներով նախ ժողովուրդը պա-
տրաստական շրջան մը բոլորեց 17-19 Յու-
նուարին:

Յունուար 20-ին առաւօտ կատարուեցաւ յու-
նածէս պատարագ մը, իսկ երեկոյան՝ Վենե-
տիկի կղերանոցի եկեղեցական պատմութեան
ուսուցիչներէն մին կատարեց առաջին բանա-
խօսութիւնը՝ բացատրելով Քաղկեդոնի ժողովին
պատմականը: Եկեղեցին լի էր հոծ բազմու-
թեամբ: Բանախօսութենէն վերջ իսկոյն տեղի
ունեցաւ հայածէս արարողութիւն մը. Ուխ-
տիս Գերպ. Աբբահայրը զգեստաւորուած, սար-
կաւագներով ու դպիրներով բարձրացաւ աւագ
խորան. հանդիսապէս երգուեցաւ « Ով հրաշալի
նախահարր » ԳԶ շարականը, ապա Ս. Հա-
ղորդութեան պաշտամունքը կատարուեցաւ, որ
փակուեցաւ աղաչական « Տէր ողորմեա » ու, ըստ
Կոմիտասեան եղանակին:

Այսպէս տեղի ունեցաւ բացումը յոբելինական
շրջանին, մասնակցութեամբ լատին, յոյն և
հայ եկեղեցիներու:

Յաջորդաբար ութ օր, ամէն առաւօտ պա-
տարագ մատուցուեցաւ Ս. Աթանասի խորանին
վրայ, յատուկ աղօթքներ կատարուեցան եկե-
ղեցիներու միութեան համար. իսկ երեկոյները
շարունակուեցան բանախօսութիւնները անուա-
նի ուսուցիչներու և մասնագէտներու կողմէ:
Գլխաւոր նիւթերն էին. « Յիսուս Քրիստոս՝

Աստուածաւարդ », « Յոյն եկեղեցոյն յեղա-
շրջումը »՝ Քաղկեդոնի ժողովին ետք », « Քրիս-
տոսի դիմագիծը »՝ Ռուս աստուածաբանութեան
մէջ » եւն, եւն...:

Վերջին օրը, Յունուար 27, վերապահուած
էր հայ եկեղեցոյ: Առաւօտեան տասին սկսաւ
հայածէս հանդիսաւոր պատարագը, զոր կը մա-
տուցանէր Ուխտիս Գերպ. Աբբահայրը՝ Գերպ.
Սրապիոն Վրդ. Ուլուհոնեան, առնթերակայու-
թեամբ բազմաթիւ սարկաւագներու: Երգեցո-
ղութիւնը կատարեց վանքի դպրաց խումբը:

Հակառակ անձրեւային եղանակին, եկեղեցին
լի էր հաւատացեալներով. ներկայ էին նաեւ
քաղաքիս հայ ընտանիքներէն շատեր:

Մեծղի տաճարին խորհրդաւոր կամարներուն
տակ այս առաջին անգամը չէր որ կը բարձրա-
նար հայ երգն ու աղօթքը, անձառ Գառին զո-
հաբերումով: Ընդհանրապէս ամէն տարի, Ս.
Աթանասի տօնին կը կրկնուի այդ. սակայն այս
անգամ շատ աւելի հանդիսաւոր և երկուղած:

Երեկոյեան տեղի ունեցաւ փակման արարո-
ղութիւնը, ի ներկայութեան Վենետիկի Ամե-
նապատիւ Պատրիարքին, Ուխտիս Ընդհ. Աբ-
բահօր և եկեղեցական բոլոր ներկայացուցիչ-
ներուն: Օրուան բանախօսն էր Վ. Հ. Եղիա
Վրդ. Փէլիկեան, Ընդհ. Ատենադպիր Միաբա-
նութեան, որ զեղեցիկ ու անսպախաք իտալե-
րէնով ներկայացուց « Հայ Եկեղեցին և Քաղ-
կեդոնի ժողովը » բնաբանին տակ, այն բոլոր
յարաբերութիւնները և աստուածաբանական
տուեալները որով երեւան կու գար հայ եկե-
ղեցոյ հարազատ վարդապետութիւնը, հակա-
ռակ բռնազբօսիկ և մոլար մեկնութիւններու:
Հուսկ զոհաբանական աղօթքներով և Ս. Ա-
թանասի նուիրական նշխարներուն խնկարկու-
թեամբ աւարտեցաւ արարողութիւնը:

Ուխտիս Ընդհ. Աբբահայրը և ներկայ Հայ-
րերը իսկոյն փութացին յայտնելու իրենց խորին
յարգանքն ու խնդակցութիւնը Վենետիկի Գեր-
երջանիկ Պատրիարքին, որ իր կողմէ անկեղ-
ծօրէն շնորհակալութիւն յայտնեց Միաբանու-
թեանս՝ այս անգին մասնակցութեան համար,
օրհնեց ու մաղթեց արդիւնաշատ գործունէու-
թիւն ի փառս Ազգին և Եկեղեցոյ:

Այստեղ հաճոյքով կու տանք ամփոփոյթը Հ.
Եղիա Վ. Փէլիկեանի հմտալից բանախօսու-
թեան:

Բանախօս Հայրը նախ ակնարկեց Պիոս ԺԲ.